

BOTULIZAM

ČESTO POSTAVLJANA PITANJA

Šta je botulizam?

Botulizam je rijetka paralitična bolest koju prouzrokuje nervni otrov koji stvaraju bakterije. Postoje tri glavne vrste botulizma. Botulizam od hrane, koji je uzrokovani jedjenjem hrane koja sadrži botulizam otrov. Botulizam koji uzrokuje otrov iz rane koja je inficirana bakterijama botulizma. Dječiji botulizam koji je prouzrokovani uzimanjem spora bakterija koje onda rastu na tankim crijevima i oslobađaju otrov. Svi oblici botulizma mogu da budu smrtonosni i smatraju se hitnim medicinskim slučajevima. Botulizam koji se stvara od hrane može da bude naročito opasan jer mnogo ljudi može da bude otrovano ako jedu zagađenu hranu.

Kako se često javlja botulizam?

U Sjedinjenim Američkim Državama se javlja oko 110 slučajeva svake godine. Od njih oko 25% je botulizam koji je nastao od hrane, 72 % je dječiji botulizam, a ostalo je botulizam koji potiče od rane. Botulizam od hrane skoro svake godine dobiju dvije ili više osoba i obično su prouzrokovane jedjenjem zaražene domaće konzervirane hrane. Posljednjih godina broj slučajeva botulizma uzrokovnog hranom i dječjeg botulizma se malo mijenja ali se broj slučajeva prouzrokovani od rana povećao zbog korištenja crno-katranskog heroina pogotovo u Kaliforniji.

Kakvi su simptomi botulizma?

Kod botulizma uzrokovanih hranom, simptomi počinju između šest sati i dvije sedmice (najčešće izmedju 12 i 36 sati) nakon jedjenja otrovane hrane. Simptomi botulizma obuhvataju duplo viđenje, pomućen vid, opuštanje očnih kapaka, nerazgovjetan govor, teškoće kod gutanja, suha usta, i slabost mišića niz cijelo tijelo: prvo djeluje na ramena zatim gornje dijelove ruku, donje dijelove ruku, butine, listove nogu, itd. Paraliza disajnih mišića može da kod osoba uzrokuje zaustavljanje disanja i smrt ukoliko se ne obezbijedi pomoć za disanje (mehanička ventilacija).

Da li je botulizam prenosan sa osobe na osobu?

Botulizam se ne prenosi sa jedne na drugu osobu. Botulizam od hrane se može pojaviti kod osoba svih starosnih grupa.

Kako se otkriva botulizam?

Ljekari mogu da uzmu u obzir dijagnozu ukoliko medicinska prošlost pacijenta i njegovo fizičko ispitivanje upućuju na botulizam. Ipak ove indicije nisu dovoljne da bi se ustanovila dijagnoza botulizma.

Kako se lijeći botulizam?

Kod prekida disanja i paralize koja se javlja kod opakog botulizma može biti potrebno da se pacijent priključi na mašinu za disanje (ventilator) u toku više sedmica i da prima intenzivnu medicinsku i bolničku njegu. Nakon više sedmica, paraliza se lagano popravlja. Ako se rano otkrije, botulizam uzrokovani od hrane ili povrede može da se lijeći pomoću protivotrova koji blokira djelovanje otrova koji cirkuliše putem krvi. Ovo može da zaštiti pacijenta od pogoršanja ali ozdravljenje još traje više sedmica. Liječnici mogu da pokušaju ukloniti otrovanu hranu dok je još u stomaku provocirajući povraćanje ili klistiranjem. Rane se trebaju liječiti, obično hirurškim putem da bi se uklonile bakterije kao izvor stvaranja otrova. Dobra podržavajuća njega u bolnici je glavna potpora terapiji za sve oblike botulizma. Danas se protivotrov ne daje rutinski za lijeчењe dječijeg botulizma.

Mogu li nastati komplikacije od botulizma?

Botulizam može da završi smrću zbog prekida disanja. Međutim, u proteklih 50 godina, odnos broja pacijenata sa botulizmom koji umiru pao je sa 50 na 8 procenata. Pacijentu koji ima ozbiljan botulizam može da treba mašina za disanje kao i intenzivna medicinska i bolnička njega u toku nekoliko mjeseci. Pacijenti koji prežive jednu epizodu trovanja botulizmom mogu da imaju umor i smanjeno disanje godinama i može da bude potrebna dugogodišnja terapija da bi se pomoglo ozdravljenje.

Može li se botulizam spriječiti?

Da, botulizam se može spriječiti. Botulizam uzrokovani hranom se često dobija od domaće (kućne) konzervirane hrane sa niskim sadržajem kiseline, kao što su špargle, boranija, cvekla i kokuruz. Ipak, botulizam nastaje iz više neuobičajenih izvora, kao što je na pr. isjeckani bijeli luk u ulju, ljuta paprika (feferoni), paradajz, nepropisno rukovani pečeni krompiri umotani u aluminijumsku foliju i domaća konzervirana ili fermentirana riba. Ljudi koji prave domaću konzerviranu hranu moraju da slijede stroge sanitарne postupke da bi smanjili zagađivanje hrane. Ulja sa bijelim lukom ili travama koja se dodaju moraju biti ohladjena. Krompiri koji su pečeni u aluminijskoj foliji treba da se čuvaju u vrelom stanju dok na budu posluženi ili da se drže u frižideru. Jer otrov botulizma se razara na visokim temperaturama pa zato ljudi koji jedu domaću konzerviranu hranu treba da puste da ta hrana odstoji u ključaloj vodi oko 10 minuta prije jela kako bi bili sigurni.

Uputstva o sigurnosnom konzerviranju se mogu dobiti od službi matičnog okruga ili od američkog Odjela za poljoprivredu (US Department of Agriculture). Pošto med može da sadrži spore bakterija koje uzrokuju botulizam i pošto je to u nekim slučajevima bio izvor zaraze djece, ona mlađa od 12 mjeseci ne bi trebala da se hrane medom. Međutim, med je dozvoljen za ljude starije od jedne godine i više. Botulizam koji nastaje od povreda može da se spriječi ako odmah zatražite medicinsku njegu za inficiranu ranu i da pri tom ne koristite ulične droge.

Šta javne zdravstvene agencije čine da bi spriječile ili kontrolisale botulizam?

Javno obrazovanje o sprečavanju botulizma je u toku. Informacija o sigurnom konzerviranju je široko dostupna potrošačima. Državna zdravstvena odjeljenja i centri za kontrolu i sprečavanje bolesti raspolažu sa stručnjacima za botulizam i oni stoje na raspolaganje za konsultacije sa ljekarima 24 sata dnevno. Ako je potreban protivotrov za lijećeњe pacijenta, on može da se isporuči ljekaru brzo širom čitave zemlje. Ako postoje sumnje da se botulizam negdje pojavio, ti slučajevi se brzo ispituju, a ako su one u vezi sa trgovачkim proizvodom, odgovarajuće kontrolne

mjere se usklađuju između javnog zdravstva i regulatornih agencija. Ljekari treba da izvještavaju državno zdravstveno odjeljenje o sumnjivim slučajevima botulizma.

Za više informacija nazovite Odjel za zdravlje u Sjevernoj Dakoti na telefon 701.328.2378

600 E. Boulevard Ave. Dept. 301, Bismarck, North Dakota 58505-200
Tel: 701.328.2372 Fax: 701.328.4727 E-mail: health@state.nd.us

Posjetite glavnu web-stranicu Odjela za zdravlje www.ndhealth.gov